

بررسی عوارض مختلف بحران مالی در جهان

جهان در بهت بحران

به گزارش واحد تحقیقات «اقتصاد ایران»، با این که بیش از دو ماه از آغاز بحران مالی در جهان نمی‌گذرد، اما تصمیمات آمریکا و کشورهای اروپایی، برای مهار آن تاکنون بی‌نتیجه بوده و بحران همچنان در حال گسترش می‌باشد.

به باور بسیاری از کارشناسان مسایل سیاسی و اقتصادی، حل بحران مالی آمریکا که عوارض آن همانند بازی دومینو به سایر کشورهای جهان سرایت کرده است، چندان ساده به نظر نمی‌رسد و به فرض این که سیاست کمک‌های مالی و حمایتی دولت‌ها، بانک‌ها و بورس‌ها با شکست مواجه نشود، رهایی از وضع موجود، چند سالی به طول خواهد انجامید. اگرچه کارشناسان، بیشتر در حال بررسی و تحلیل تأثیرات منفی اقتصادی این بحران هستند، ولی طبق آخرین گزارش مرکز تحقیقاتی آکسفورد، عدم انجام اقدامات جامع و فراگیر برای مقابله با این بحران در سطح جهان، می‌تواند خیلی زود، این بحران مالی را به بزرگترین تهدید، برای امنیت بین‌المللی تبدیل نماید. در این گزارش، با اشاره به این که از دست دادن شغل و فروپاشی بازارها که باعث افزایش فقر، از بین رفتن سلامت و سوء تغذیه در کشورهای در حال توسعه می‌شود، آمده است: بحران مالی جهان، بزرگترین تهدید امنیت بین‌المللی محسوب می‌شود، چراکه سبب خواهد شد صدها میلیون نفر از مردم جهان، فقیرتر شده و احساس نفرت و خشم در آنها قوت یابد و همین امر در نهایت، باعث افزایش افراط‌گرایی و خشونت‌طلبی در جنبش‌های اجتماعی شده که تنها راه کنترل آنها، استفاده از زور خواهد بود. از اولین نشانه‌های این تفسیر، می‌توان به ناآرامی‌های اجتماعی در چین و هند، در جریان شورش مائویست اشاره کرد.

در بخش دیگری از این گزارش، با اشاره به این که کشورهای ثروتمند، در حال حاضر بر روی انجام اقداماتی جهت بهبود همکاری‌های مالی، متمرکز شده‌اند که چندان ارتباطی با کشورهای فقیر ندارد، آمده است: ما با عمیق‌ترین بحران اقتصادی از دو نسل گذشته روبه‌رو هستیم که می‌توانیم، به عنوان جامعه جهانی به این بحران پاسخ دهیم یا همچون یک گروه بسیار کوچک ثروتمند و قدرتمند، بدون توجه به دیگران با این بحران روبه‌رو شویم. در واقع با توجه به مسایلی که بدان اشاره گردید، می‌توان این طور نتیجه‌گیری نمود که توجه بیش از حد به بحران مالی در جهان، دو خطر بزرگ دارد: اول این که، حدود ۹۰۰ میلیون انسان در سراسر جهان، با شکمی گرسنه شب را به روز می‌رسانند. در حالی که شمار این انسان‌ها، با افزایش قیمت انرژی و اوراق عمومی، در حال افزایش است و بحران مالی سبب می‌شود تا این انسان‌های فقیر، گوش شنوایی، برای خواسته‌های خود نیابند. دوم این که بحران مالی، باعث غفلت دولت‌های جهان، از رسیدگی به

مالی در ۵۰ سال اخیر است. بانک‌های آمریکایی که با دادن وام‌های بلندمدت و کم پشتوانه در معرض ورشکستگی قرار گرفته بودند، با آشکار شدن زوایای پنهان این بحران و سقوط پیاپی ارزش سهام، توان مقاومت را از دست داده و سرانجام در آمریکا، با ورشکستگی بانک ۱۵۰ ساله «لیمن برادرز» که در درجه نخست، پیامد وام‌های باز پرداخت نشده مسکن بود، به اوج خود رسید. در پی آن، بزرگترین مؤسسه بیمه آمریکا هم که در معرض ورشکستگی قرار گرفته بود، ملی شد. گام بعدی برای جلوگیری از سقوط بیشتر ارزش سهام، پیشنهاد دولت بوش برای سرمایه‌گذاری دولتی در بازار سرمایه به مبلغ ۷۰۰ میلیارد دلار بود که گمان می‌رفت حتی مطرح شدن آن نیز به آرامش در بازار سرمایه بیانجامد، ولی برخلاف تصور، تأثیرات آن بسیار موقت و زودگذر بود و باعث حل ریشه‌ای بحران در آمریکا نگردید. این بحران در شرایطی در آمریکا بروز کرد که از ماه‌ها پیش، اقتصاددانان به دولت این کشور هشدار داده بودند که طلیعه بحران در راه است، ولی دولت بوش که به نظر می‌رسید، اولویت اصلی خود را متوجه جنگ در عراق و افغانستان کرده بود، هرگز این هشدارها را جدی نگرفت و شاید هم با هزینه‌های گزافی که در جنگ پرداخت، راهی را برای مقابله با بحران نگذاشت.

انگلیس: کمر بندها را سفت کنید

انگلستان، هرچند پنجمین اقتصاد جهان است، ولی از زمان تشدید بحران، بازارهای مالی این کشور، به شدت تحت تأثیر عوارض منفی آن قرار گرفته و برای اولین بار در ۱۶ سال گذشته، رشد اقتصادی این کشور، سیر نزولی پیدا کرده است. در پی اعلام کاهش ۰/۵ درصدی رشد اقتصادی انگلیس، نخست‌وزیر و رییس بانک مرکزی این کشور هشدار داده اند که انگلیس، در سراسری رکود اقتصادی قرار گرفته است. جفری دیکس، اقتصاددان انگلیسی، پیش‌بینی کرده که رکود اقتصادی در این کشور ۱۲ ماه ادامه خواهد داشت و پس از آن، بار دیگر بهبود پیدا خواهد کرد. آلستر دارلینگ،

کاهش ارزش سهام، افزایش نرخ تورم

هرچند کشورهای صنعتی در راستای تلاش برای حل بحران مالی جهان اقدامات زیادی را انجام داده‌اند، ولی با وجود اقدامات هماهنگ کشورهای صنعتی برای مهار آن، سیر نزولی ارزش سهام در بسیاری از بازارهای بورس دنیا، همچنان ادامه دارد. برای مثال، بورس توکیو در هفته‌های اخیر، شاهد ژرف‌ترین سقوط ارزش سهام خود در ۲۰ سال گذشته بوده است. ارزش شاخص بهای سهام نیکی این کشور، بعضاً تا ۱۱ درصد سقوط کرده است. این موضوع نشان می‌دهد که تزریق ۲۹/۳ میلیارد یورو دیگر از سوی بانک مرکزی ژاپن به بازارهای مالی این کشور، سودمند واقع نشده است. ارزش سهام آلمان نیز در اثر کاهش بهای سهام در نیویورک و توکیو، همچنان در حال سقوط است. کارشناسان پیش‌بینی می‌کنند که در روزهای آینده، روند نزولی ارزش سهام این کشور ادامه خواهد یافت. بورس داکس آلمان تاکنون، بیش از ۸ درصد افت کرده و حتی سهام بانک‌های معتبری مثل دویچه بانک و شرکت بیمه آلیانز آلمان که از سهام‌داران اصلی داکس هستند، حدود ۱۰ درصد کاهش یافته است. کارشناسان امور بورس معتقدند که نه کاهش نرخ بهره و نه بسته کمک ۷۰۰ میلیارد دلاری آمریکا به بازارهای مالی این کشور، نتوانستند از نزول ارزش سهام جلوگیری کنند. در چنین شرایطی، کارشناسان از اعتصاب خریداران سهام سخن می‌گویند و بر اساس ارزیابی آنان، جهان در حال حاضر، شاهد جریانی به نام فروش اضطراری سهام در یک مقطع زمانی کوتاه است. از طرف دیگر، بحران مالی جهان سبب افزایش توجه خریداران به خرید انواع سهام دولتی شده که به مثابه نوعی پس‌انداز با بهره نسبتاً پایین است که خریدار می‌تواند در هر لحظه سهام خود را بفروشد.

بوش و هشدارهایی که نادیده گرفت

به گفته آلن گرین اسپن، رییس پیشین بانک مرکزی آمریکا، بحران مالی جهانی، اگر بدترین بحران بانکی در ۱۰۰ سال اخیر نباشد، حداقل مهم‌ترین بحران

اوباما و مردم افغانستان

آیا با روی کار آمدن اوباما، دولت آمریکا در سیاست‌های خود در مورد افغانستان تجدیدنظر خواهد کرد؟

به دنبال خشکسالی‌های اخیر و مشکلات بسیار حاد غذایی، هر ماه ده‌ها کودک افغان که به شدت از سوء تغذیه رنج می‌برند، در بیمارستان‌های این کشور پذیرش می‌شوند و آمار تلفات آنها، زنگ خطری جدی برای افغانستان به شمار می‌آید. پس از چندین دهه جنگ و کشتار و خشکسالی، حدود یک سوم مردم این کشور نیاز مبرم به کمک دارند.

با گسترش درگیری‌ها در افغانستان، بحران غذا بُعد گسترده‌تری نسبت به گذشته پیدا کرده است. اکنون این کشور در رأس سیاست‌های خارجی رییس جمهور جدید آمریکا قرار دارد، چراکه وی قبل از انتخابات، وعده‌های زیادی برای حل مشکلات افغانستان داده بود. باراک اوباما، قبل از انتخابات ریاست جمهوری کاخ سفید، اعلام کرده بود، هزینه‌ای در حدود یک میلیارد دلار در سال، برای مخارج غیرنظامی ایالات متحد در افغانستان در نظر گرفته است تا شاید اوضاع افغانستان بهبود یابد.

این در حالی است که فرماندهان زمینی ایالات متحد، اعلام کردند که به سربازان بیشتری برای حمله به القاعده و گروه‌های شورشی در افغانستان نیاز دارند. این مسأله، با امنیتی که این کشور به آن نیاز دارد، در تعارض است. اشرف غنی، وزیر دارایی افغانستان که از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۰۴ تلاش‌هایی جهت نوسازی در این کشور انجام داده است، می‌گوید: «شرایط نامساعد کشور، نتیجه فقدان سرمایه‌گذاری، حاکمیت فساد و بی‌کفایتی مدیران است و آمریکا نیازمند استراتژی جدیدی برای حل بحران افغانستان می‌باشد.» اشرف غنی در پاسخ به این سؤال که چه انتظاری از اوباما برای حل مشکلات افغانستان دارد، گفت: تنها با انتخاب درست و به موقع می‌توان مسأله افغانستان را پایان داد، در صورتی که اگر به شورشیان و جنیش‌های منطقه‌ای توجه کنیم، عملاً هدفمان را گم کرده‌ایم. مشکل اساسی اوباما، به مردم عادی افغانستان برمی‌گردد، چراکه پس از گذشت هفت سال، هنوز هم در وضع فلاکت باری به سر می‌برند و تنها در صورتی راضی به افزایش حضور آمریکایی‌ها می‌شوند که شاهد مزایای بیشتری از جانب آنها باشند و اگر این اتفاق نیفتد، بعید است با چنین حضوری موافق باشند.

اقتصاد روسیه در انتظار ضربه ای بزرگ

اقتصاد روسیه نیز در حال چشیدن تلخی بحران مالی بین‌المللی است و این احتمال وجود دارد که بحران مالی، اقتصاد روسیه را نیز به زانو در آورد. در پی بحران مالی شدید اروپا و آمریکا، دولت روسیه اعلام کرده که برای جلوگیری از نفوذ این بحران به بازار بورس و بانک‌های این کشور، طرح تزریق ۳۵ میلیارد دلار به بازار را بررسی می‌کند. تقریباً روزی نیست که از ورشکستگی یا خسارت مالی سنگین شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی روسیه خبری منتشر نشود. شرکت‌های ساختمان‌سازی، خودروسازان، رستوران‌های زنجیره‌ای، شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی و تولیدکنندگان مواد خام در این کشور، ظرفیت تولید خود را کاهش داده‌اند و در حال اخراج کارمندان خود هستند. به اعتقاد کارشناسان، اقتصاد روسیه که در سال‌های اخیر، رشد سریعی را تجربه کرده، در آینده نزدیک ضربه سختی خواهد خورد. با این حال مددوف، رییس جمهور روسیه، تأکید می‌کند که زیرساخت‌های قدرتمند اقتصادی، این کشور را به سلامت، از بحران عبور خواهد داد؛ ادعایی که به گفته برخی منتقدان، تنها برای آرام کردن افکار عمومی است تا پول‌های خود را از سیستم بانکی خارج نکنند و تجربه تلخ بحران پول ملی روسیه (۱۹۹۸) تکرار نشود. ■

یکی از چالش‌های اصلی دولت این کشور در یک سال گذشته بوده است.

چین: احتمال بیکاری صدها هزار کارگر

جمهوری خلق چین که بیشترین بخش کالاهای صادراتی خود را در بازار آمریکا به فروش می‌رساند، به دنبال بحران مالی جهانی، شاهد کاهش سفارشات خارجی خود است. هرچند این کشور به واسطه سیستم مالی خاص خود و برخورداری از ذخایر عظیم ارزی، همانند سایر کشورها از بحران مالی جهان متضرر نشده، ولی آثار بحران مالی جهانی، رفته رفته در این کشور هم آشکار خواهد شد. کارشناسان، با پیش‌بینی کاهش رشد اقتصادی در این کشور، از هم‌اکنون، شرایط توأم با رکود را برای آن پیش‌بینی می‌کنند، تا جایی که حتی تعداد زیادی از کارخانه‌های جنوب چین تعطیل شده‌اند و پیش‌بینی می‌شود که در ماه‌های آینده، تعداد بیشتری از آنها تعطیل شوند. بدبینانه‌ترین تحلیل‌ها، احتمال ورشکستگی حدود نیمی از مراکز تولید کالاهای صادراتی را بعید نمی‌دانند که در این صورت، صدها هزار کارگر، بیکار خواهند شد. دولت چین برای مقابله با این بحران، تلاش‌هایی را در زمینه تقویت بازار داخلی اش آغاز کرده است، با این حال، نخست‌وزیر چین معتقد است که بحران مالی در چین شدید نخواهد بود.

وزیر دارایی انگلیس نیز در اظهارات خود، با تأیید بر دوران سخت پیش رو برای کشورش، مردم را به خوشبینی داری دعوت کرده است.

آلمان: بزرگترین اقتصاد اروپا در مسیر رکود

اقتصاد آلمان، که به گفته کارشناسان مالی، می‌تواند بحران مالی را به راحتی پشت سر بگذارد تاکنون ۵۰۰ میلیارد یورو برای مهار آن اختصاص داده، ولی بر اساس آخرین خبرها، حتی برخی بانک‌های این کشور، همچون، درسدنر بانک، دو پیچه بانک و پست بانک، که در ابتدا، ادعای مصونیت از بحران را داشتند، قصد دارند از دولت تقاضای کمک مالی کنند. دو پیچه بانک آلمان، در تازه‌ترین گزارش خود اعلام کرده که در سه ماهه سوم سال جاری، نسبت به مدت مشابه سال گذشته، تا ۷۵ درصد، کاهش منابع داشته است. این در حالی است که اقتصاد آلمان - به عنوان بزرگترین بازار اقتصادی اروپا و اقتصاد اول منطقه یورو - در سه ماهه سوم سال جاری وارد رکود شده است. کارشناسان امور اقتصادی آلمان پیش‌بینی کرده‌اند که رشد اقتصادی این کشور، در سال آینده، به صفر درصد خواهد رسید و محرک‌های اقتصادی دولت نیز برای رونق اقتصادی کشور، راه به جایی نخواهند برد. با وجود چنین اظهاراتی، رییس اتاق بازرگانی و صنعت آلمان معتقد است که دلیلی برای نگرانی از رکود وجود ندارد و اقتصاد این کشور در سال ۲۰۰۹، رکود را تجربه نخواهد کرد، بلکه رشد اقتصادی آن به ۰/۵ درصد کاهش خواهد یافت - رشدی که در ابتدا حدود ۲ درصد پیش‌بینی می‌شد.

فرانسه: ۸۰ درصد مردم نگرانند

هرچند فرانسه تاکنون توانسته از عوارض رکود اقتصادی جان سالم به در ببرد، ولی مشکلات بازارهای بورس در جهان، از جمله بازارهای بورس فرانسه سبب شده تا مردم این کشور به این باور برسند که یک بحران وخیم مالی برای آنان در راه است. نتایج تازه‌ترین نظرسنجی‌ها در فرانسه نشان می‌دهد که نگرانی مردم این کشور از بحران مالی جهان، رو به افزایش است، به طوری که ۸۰ درصد مردم معتقدند که بعد از وقوع بحران در بورس‌های جهان، اوضاع به وخامت بیشتری خواهد انجامید.

همچنین، این نظرسنجی نشان داده که مردم فرانسه، به توانایی دولت سارکوزی برای جلوگیری از سرایت بحران به زندگی خود تردید دارند و تنها ۱۴ درصد از آنان، دولت را قادر به حفظ منافع مردم می‌دانند. این در حالی است که فرانسه، در ماه‌های اخیر و پیش از ظهور بحران مالی، از کاهش رشد اقتصادی خود خبر داده بود. همچنین این کشور مجبور شده تا با بازبینی در نرخ رشد اقتصادی خود برای سال ۲۰۰۸، برآورد آن را از ۲ درصد به یک درصد کاهش دهد که این امر، به خودی خود اثرات نامطلوبی بر اوضاع اقتصادی و قدرت خرید مردم این کشور بر جای خواهد گذاشت. کاهش قدرت خرید مردم فرانسه،